

คำวินิจฉัยที่ ๔ - ๕/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรคพลังเกษตรกร ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องรวมสองคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกรที่ถูกยุบไปจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคพลังเกษตรกรถูกยุบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ และมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกร มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคพลังเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๓ ให้รวมการพิจารณาคำร้องเรื่องพิจารณา
ที่ ๕๑/๒๕๕๑ และเรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒ ทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยให้เรียกนายทะเบียน
พรรคการเมืองว่า ผู้ร้อง และให้เรียกพรรคพลังเกษตรกรว่า ผู้ถูกร้อง

ตามคำร้องทั้งสองและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้มี
ประกาศรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคพลังเกษตรกร ผู้ถูกร้อง เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๓ ต่อมา
ผู้ร้องได้มีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ลงวันที่
๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๘ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๙ และประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลง
คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ รวม ๓ ครั้ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่นั้น
วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยมาตรา ๔๒ บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนิน
กิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียน
กำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ
เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และรายงานการดำเนิน
กิจการของพรรคการเมืองดังกล่าวต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ซึ่งพรรคการเมือง
ผู้ถูกร้องอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี
พ.ศ. ๒๕๕๐ แจ้งต่อผู้ร้อง ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑

ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องศึกษาทำความเข้าใจและ
ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเคร่งครัด
ต่อมาผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการ
ของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา โดยให้ถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย
พร้อมแนบแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ซึ่งเป็นแบบที่ผู้ร้อง
กำหนดและลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๐

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง
ผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งไปรษณีย์ประทับตราลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ แต่ตรวจสอบพบว่า

เป็นรายงานการดำเนินกิจการที่ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และไม่ถูกต้องตามประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือว่ารายงานดังกล่าวไม่ถูกต้องตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วแจ้งต่อ ผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามที่ผู้ร้องกำหนด สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๑ แจ้งให้ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานต่อผู้ร้องภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ขอผ่อนผันเวลารายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องจากความบกพร่องไม่ได้นำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคเข้าที่ประชุมใหญ่ เพราะเป็นกฎหมายใหม่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ และผู้ถูกร้องจะดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ แต่ผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ยังไม่สมบูรณ์ ประกอบกับบ้านเมืองเกิดความปั่นป่วนจึงต้องรอให้สถานการณ์บ้านเมืองคลี่คลาย แล้วผู้ถูกร้องจะได้ดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๗ มีจำนวนสมาชิก ๕,๐๒๓ คน มีสาขาพรรค ๕ สาขา ซึ่งสามารถจัดการประชุมใหญ่เพื่อรับรองรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่าจะดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ ปรากฏว่า ผู้ร้องยังไม่ได้รับรายงานดังกล่าวแต่อย่างใด จึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๓๘/๒๕๕๑ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ วรรคสอง กรณีพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒

กรณีคำร้องเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป ซึ่งพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๒,๒๕๖,๘๐๐.๐๐ บาท และได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะทำงานตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่าเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงพร้อมทั้งให้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลา รวม ๕ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องขอผ่อนผันเวลาการส่งรายงาน ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องขอผ่อนผันเวลาส่งเอกสาร ครั้งที่ ๓ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมและขอผ่อนผันเวลาการส่งข้อมูลบางส่วน ครั้งที่ ๔ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องส่งเอกสารแต่ยังเป็นเอกสารที่ไม่มีหลักฐานการใช้จ่ายเงินครบถ้วนสมบูรณ์ และครั้งที่ ๕ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมให้ผู้ร้อง เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดในครั้งสุดท้าย ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงและไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ครบถ้วนถูกต้องตามที่ให้ดำเนินการแต่อย่างใด

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมแล้วมีมติครั้งที่ ๑๓๒/๒๕๕๒ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ วรรคสอง กรณีพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบกับข้อเท็จจริงการกระทำฝ่าฝืนดังกล่าวปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงผลการกระทำแล้วไม่ยับยั้ง หรือไม่แก้ไขการกระทำฝ่าฝืนดังกล่าว

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๕๓ วรรคสอง

๒. มีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องที่ถูกยุบไป เนื่องจากการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๕๓ วรรคสอง จะจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

๓. มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองนี้ไว้วินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และวรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงาน ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงาน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง...(๕) รายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา และมาตรา ๘๒ บัญญัติว่า พรรคการเมืองที่ได้รับ

เงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม มาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น และวรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ดังนั้น เมื่อผู้ร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๕๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามมาตรา ๕๓ วรรคหนึ่ง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามมาตรา ๕๓ วรรคสอง กรณีจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๒๐) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจวินิจฉัยทั้งสองคำร้องได้

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๒ ในเรื่องพิจารณาที่ ๕๑/๒๕๕๑ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อขอมติในการจัดการประชุมใหญ่ของพรรค แต่คณะกรรมการบริหารพรรคเห็นว่าสถานการณ์ทางการเมืองมีความผันผวนมาก จึงขอเลื่อนการประชุมใหญ่ของพรรคออกไประยะหนึ่ง ต่อมาเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองมีแนวโน้มดีขึ้น ผู้ถูกร้องจึงได้แจ้งว่าจะจัดการประชุมใหญ่เพื่อปฏิบัติภารกิจที่บกพร่องให้เรียบร้อยในวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๑ แต่ปรากฏว่าผู้ร้องได้เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงได้หยุดจัดการประชุมใหญ่ไว้ก่อน ทั้งนี้ผู้ถูกร้องพร้อมที่จะจัดการประชุมใหญ่ได้ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง

ส่วนเรื่องพิจารณาที่ ๔๒/๒๕๕๒ ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อครบกำหนดระยะเวลาปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๕ วรรคสาม และให้มีการไต่สวนซึ่งข้อเท็จจริงจากการไต่สวนสรุปได้ว่า พยานยืนยันข้อเท็จจริงตามคำร้อง โดยในส่วนของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง นั้น พยานยืนยันว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีรายชื่อปรากฏตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกร ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นประกาศที่ผู้ร้องได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องครั้งสุดท้าย หลังจากนั้นผู้ร้องยังไม่มี การประกาศตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอีก ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองชุดนี้อยู่ในช่วงเวลาที่มีการกระทำตามคำร้องของผู้ร้อง และในส่วนการกระทำของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามคำร้องประกอบด้วยการไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามวิธีการที่ผู้ร้องกำหนดภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และการไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๘๒ เนื่องจากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินในโครงการที่ได้รับเงินสนับสนุน

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ มีเหตุขบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ หากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกขบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค จะต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ มีเหตุขบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ หรือไม่

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการแรกมีว่า ผู้ถูกร้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ซึ่งในการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ก่อนที่ถึงกำหนดเวลาต้องรายงานตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งพรรคการเมืองผู้ถูกร้องให้ทำความเข้าใจและถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยเคร่งครัด ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๑๕๓๑ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ และหนังสือแจ้งให้พรรคการเมืองที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาได้ถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/ว ๒๓๐ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องตรวจสอบพบว่ารายงานดังกล่าวไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และไม่ถูกต้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและให้ปฏิบัติตาม มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วแจ้งต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงมีหนังสือให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ซึ่งผู้ถูกร้องชี้แจงต่อผู้ร้องขอผ่อนผันเวลาเนื่องจากยังไม่สามารถ

จัดประชุมใหญ่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้เพราะสถานการณ์การเมืองปั่นป่วน และเมื่อพ้นระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนดตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕)

กรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าตนบกพร่องและรู้เท่าไม่ถึงการณ์เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายใหม่ ทำให้ไม่ได้นำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เข้าที่ประชุมใหญ่ โดยตั้งใจจะดำเนินการให้เรียบร้อยภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๑ แต่มีความจำเป็นต้องเลื่อนการประชุมใหญ่ออกไปก่อนเนื่องจากสถานการณ์การเมืองอยู่ในภาวะที่ไม่ปกติ นั้น เห็นว่าเมื่อผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องดำเนินการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แจ้งต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งรายละเอียดวิธีการในการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองอย่างชัดเจนตลอดจนให้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องแล้ว ประกอบกับพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนและมีสาขาพรรคเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนด สามารถดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคการเมืองผู้ถูกร้องเพื่อรับรองรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ แต่ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการและข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าไม่สามารถจัดประชุมใหญ่ได้ เป็นข้ออ้างที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการที่สองมีว่า ผู้ถูกร้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองมีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ผู้ร้องตรวจสอบพบว่าเอกสารและหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้ร้องได้แจ้ง

ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงและจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพิ่มเติมภายในเวลาที่ผู้ร้องกำหนดรวม ๕ ครั้ง ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงเหตุผลและไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่ให้คำเนิการ ในชั้นไต่สวนของศาล ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแสดงเอกสารหลักฐานโต้แย้งข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องแต่อย่างใด ฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ การไม่รายงานดังกล่าวกระทำโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีจึงมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗

ประเด็นที่ ๒ หากพรรคการเมืองผู้ถูกร้องถูกยุบ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคจะต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ และถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๘ หรือไม่

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการแรกมีว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคจะต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป นั้นเป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อมีเหตุให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบ

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการที่สองมีว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคจะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๘ หรือไม่ โดยที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคการเมืองผู้ถูกร้อง มีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงินจะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองและมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง เมื่อพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และในทางใต้สวนไม่ปรากฏว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องผู้ใดแสดงหลักฐานหักล้างคำร้องของผู้ร้องได้ กรณีจึงปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยให้พลละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการไม่รายงานดังกล่าว จึงสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ และให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมือง

ของพรรคการเมืองผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘

นายชัช ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเจริญ ภัคดีชนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ